

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk és
előfizetési pénzek
küldendőik

Székelyudvarhely,

Bethlen-u. 5.

ev. ref. papi lakás.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill

Református papi nyugdíj.

Az egyetemes konvent megalkotta a református papok nyugdíjáról szóló szabályzatot. Régi óta sovárgott ezután a református papság, de a viszonyok nem voltak olyanok, hogy meglehetett volna csinálni. Előbb ugyanis az özvegyekről és árvákról kellett gondoskodni. Az megtörtént. 1896-ban életbe lépett az országos ref. özvegyárva intézet. Ezt az intézetet jórészt a papság teremtette meg. Minden pap, fizetése után lett megadóztatva. De a segély egyforma minden özvegy papnéra és árvára nézve.

Most egy lépéssel előre haladunk és felállítjuk a ref. papi nyugdíj-intézetet. Nemcsak a papokra nézve fontos ezen intézmény, hanem *magokra az egyházakra is*. A papokra nézve fontos azért, mert immár ők is abba a helyzetbe jutnak, hogy késő vénységükben élvezhetik a jól megérdemelt nyugalmat, melyet más hivatalnokok, azon korban régen élveznek. Az állam ugyanis, minden hivatalnok számára felállította és életbe léptette régen a nyugdíj intézményt. Nem irigységből mondjuk, csupán jelezzük, hogy még a hivatal szolgáltnak is van nyugdíjuk, csak a papoknak nincs. Helyes. Életüket ők is a más dolgaiban, az állam szolgálatában töltik el: megérdemlik tehát a nyugdíjat, mert fizetésük nem annyi, hogy abból vagyont gyűjthessenek.

Ugyan így vagyunk, mi papok is. Mi is életünk javát az anyaszentegyház szolgálatában töltjük el. Vagyont mi sem gyűjthetünk. Illendő és méltányos tehát, hogy a papokról is, késő vénységükben nyugdíj által gondoskodjék az egyház.

De, az egyháznak is fő érdeke, hogy a

vén papok nyugalomba menjenek. Mert gondoljuk el csak, hogy egy öreg pap alatt, ki a hosszú szolgálat alatt testben, lélekben meggyöngült: mennyi fontos dolog mulik el. A lelki gondozás, az egyházkormányzás milyen nehezen megy. Igaz, hogy az öreg papok eddig is nyugalomba mehettek, csak hogy abban ismét nem volt köszönete az egyháznak. Mert az eddigi törvény szerint, ha az öreg pap nyugalomba ment: *a fél fizetés és a papi szállás azután is az övé maradt*. Ez újabb teher volt az egyházakra. Gondoskodni kellett az új pap számára tisztességes szállásról. No, meg a fizetést is javítani kellett, mert félfizetésre nem igen akadott pap. A nyugalmazás tehát ismét az egyházakat terhelte.

Ezen a visszás állapotokon fog segíteni a felállítandó papi nyugdíj intézet. Igaz, hogy áldozatot követel a papoktól is, az egyházaktól is. De ezt az áldozatot meg kell hozni, mert azt kívánja úgy a papok, mint az egyházközségek érdeke. Tervezet szerint a papok belépési járulék címen, fizetésük 33 százalékát s évi járulék képpen $3\frac{1}{2}$ százalékot tartoznak fizetni. A mi elég szép kis összegre megy. Az egyházak is meglesznek róva, a pap fizetése után 2 százalékkal. Ez is, különösen szegény egyházakra, újabb teher. De, hát azt kell vennünk, hogy ez által megszabadulnak a későbbi nagyobb tehertől: a félfizetéssel való nyugdíjazástól. Azt se feledjük el, hogy a tanítók után is fizetik ma is az iskola fenntartó egyházak: a tanítói nyugdíj illetéket. Méltányos tehát, hogy a papok nyugdíjához is hozzájáruljanak. Azt hisszük, hogy ezt készséggel meg is teszi minden egyházközség, hiszen a pap életét, munkálkodását, az egyházközség és a hívek boldogítására fordítja.

Vajda Ferencz.

Enyészetkor.

I.

Elmulni a hulló falevéllal,
Amikor az egész világ gyászol,
Vagy amikor bimbót hajt a rózsza:
Meghalni a virág fakadáskor.

Oh, bizony nagyon mindegy az annak,
Ki lelkében hitet melengetett,
Mert az nem az elmulásra gondol;
De lelkével keresi az eget.

II.

Sokszor vagyok a temetőbe'
Egy-egy sirhalomra ledölvé.

Néha a kétség üzi lelkem:
— Lehet-e nyugalomra lelnem.

Kérdem a sok-sok sirhalomtól,
De a rög néma, nem szól.

Éppen e csöndből hiszem mégis,
Hogy itt meghal a szenvedés is.

És határán túl e hazának
Csöndes, tiszta örömet várnak.

G. Diószeghy Mór.

Prédikáció a reformációról.

Máté ev. X. 28.

E nap, e pillanatok lelkemet visszavezetik
elmúlt századok nehéz küzdelmeibe, viharos har-

czaiba. Lelki szemeim előtt gyors változatban
tűnnek fel az események, a jelenetek, melyek
Európa népeit csodálatba ejtik előbb, majd föld-
rengés rettentő erejével, romboló hatalmával ráz-
ták meg; bizonyosságul annak, hogy a bilincsbe
vert szellem, szabadság elébb utóbb széttöri, nyo-
morult lánczait és mint vihar, romboló orkán
pusztít, hogy megtisztítsa a levegőt, — bizony-
ságul annak, hogy az eszmék, e láthatatlan hatal-
mak, nagyobb erővel vivják harcukat, mint a
természetnek egymás ellen küzdő hatalmas elemei,
hogy gyümölcsözést, áldást hozzanak.

Legyen ez óra, szeretett hiveseim, a világtör-
ténelmi események egyik legnagyobbjának: a
reformáció küzdelmeinek emlékére szentelve és
pedig ezuttal hazánkban s míg az igazságos tör-
ténelem világánál vezetlek 300 év küzdelmes kor-
szakán át, figyelmetekkel kísérjétek engemet!
Mint hogy hosszabb ideig veszem igényben türel-
meteket, kérlek ez a ti lelketeknek velem szárnya-
lását ne akadályozza meg! Uram! Adj erőt gyen-
geségembens ajándékozd meg gyermekeidet éber
figyelemmel mi Urunk Jézus Krisztusért.

Az általam felvett 300 éves korszakot egy
egyszerű esemény nyitja meg. Luther Márton
vittenbergi tanár s az ottani vártemplom papja az
1517-ik év október 31-én »a vártemplom ajtóra 95.
tételt függesztett ki azon kijelentéssel, hogy ezek
igazságát bárkivel szemben kész védelmezni. E
tételekben Luther megtámadja ama botrányokat,
melyek a bünbocsátó czédulák árulása miatt ke-
letkeztek s kimondja nyilván, hogy valódi bün-
bocsánatot csak Isten adhat, nem a pápák, püs-

TÁRCZA.

Az ippi kis harang története.

A magyar nemzet szabadságharcának tör-
ténétében igen nevezetes szerepet játszottak a ha-
rangok is. Nem egyszer harangok által adtak hirt
az ellenség érkezéséről. Aztán, mikor megszólalt
a harang, talpon és fegyverben volt az egész
falu s megvédte tüzhelyét, gyermekeit és szabad-
ságát.

De, még ennél fontosabb szolgálatot is tet-
tek a harangok. A vitéz honvédek fel voltak fegy-
verkezve puskával, karddal, de hiányzott az ágyu.
A magyar nép lelkesedése ezen is segített. A tor-
nyokból leszedték a harangokat és ágyut öntet-
tek belőle. Gábor Áron Háromszéken éppen a
székely református harangokból öntött ágyukkal
tizedelte meg az ellenséget.

Szilágymegyébe is elérkezett a hir, hogy a
muszkák bejöttek. Szedni kezdték össze a ha-
rangokat ott is. Készséggel adták át az egyházak
felekezeti különbség nélkül.

A Berettyó kies völgyében lakó, ippi refor-
mátusok éppen a fölött tanakodtak, hogy három

harangjuk közül melyiket adják oda, hogy jusson
is, maradjon is.

— Hát, adjuk oda a legkisebbiket, úgy
vélekedett a nemes presbiterium, mert az kisebb
levén: nem olyan értékes, mint a többi.

— Helyes. Oda adták a kicsi harangot, pe-
dig éppen az volt a legértékesebb, mert azt a
reformáció első éveiben öntötték.

A község földes ura az Ippi család volt. En-
nek a tiszta magyar családnak egyik tagja: Ippi
Bertalan alapította az ottani református egyházat
1530. körül. Mint több más főúri család gyer-
meke, hihetőleg ő is a wittenbergi egyetemen
ismerkedett meg a reformációval. A mint onnan
haza jött, röktön templomot is emeltetett az
evangeliumi tiszta tudományának. Ez pedig bizo-
nyos azon körülményből, hogy az ippi reformá-
tus egyház maig is meglévő, 110 fontos kisebb
harangján ezen felirat van: »Fieri fecit Egr.
Bartholomeus Ippi 1540.« (Csináltatta a nemes
Ippi Bertalan 1540.) Az Ippi család fiú ágon
1560. körül kihalt, de fennmaradt leány ágon a
családba házasodott Bydeskuty nemes familiában.

A többi harangokkal együtt, ez a régi kis
harang is 1849-ben Aradra vándorolt az ágyu-
öntödébe. Csakhogy az isteni gondviselés más-
ként döntött. Bekövetkezett a világosi fegyver-
letétel és félbe maradtak az ágyu öntések. Így

pökök és papok.« Nyilatkozatait elébb figyelemre sem méltatták, aztán keményem megtámadták főpapok, szerzetesek, tanárok egyaránt, de ő azok igazságát erős lélekkel védte. Majd az eszmék harczában, a szóviták és iratok küzdelmében, hovatovább feltárult előtte a pápaság és egyház romlottsága, szabadságát lenyügző törekvése s indítványozza, hogy »a pápai udvar kicsapongásai korlátoztassanak, a német nép a kincssovár rómaiak kiszivattyuzása, zsarolása ellen biztosítsák, a németországi egyházi hivatalok németekkel töltsenek be — a zárdák népiskolákká átalakítandók s általában a tan- és nevelésügy gyökeresen javítandó! Es mindezt békés uton akarja létesíteni, bizva még abban is, hogy maga a jól értesítendő pápa fogja a visszaéléseket megszüntetni, a javítást, a reformokat létesíteni; ő nem akart szakítani, csak javítani, reformálni.

De az igazságnak e szavára erőszakkal felelt a hatalom; a pápa 1520-ban Luther 41. tételét kárhóztatja, iratait mindenütt megégettetni rendelte, magát pedig ha állításait 60 nap alatt vissza nem vonja, átok alá veti s Rómába küldetését köteletségévé teszi. »Bölcs Frigyes a fejedelem nem engedte Luthert Rómába; mert tudta, hogy ott elteszik lábálól, követelte, hogy Németországban hallgattassék ki. 1521-ben Wormsba idézik a birodalmi gyűlés elé, hogy tanait vonja vissza, éppen mint Krisztus Urunk apostalait a zsidók törvényszékéről-törvényszékre hurczolták. Itt mondá amaz örökre emlékezetes szavakat beszédének végén: »itt állok, én másként nem tehetek, Isten legyen segítségemre!«

Egy új korszak kezdete, a szellemi újraéb-

maradt épen az ippi kis harang is, annyi más társaival együtt.

Az ötvenes évek elején, midőn a cs. és királyi katonai kormányzó meglátta az aradi öntödében a sok harangot, elcsudálkozott a magyarok áldozatkészségén és vitéségén. A nevét nem tudjuk ennek a királyi biztosnak. Mellékes is a történetre nézve. Annyi bizonyos, hogy ez a vasas német vallásos ember lehetett, mert röktön parancsot adott ki, hogy a harangokat vissza kell adni az illető egyháznak. Megyék szerint külön is választatta az egészet és elküldötte a megye székhelyére.

Igy érkezett meg az ippi kis harang is Szilágy-Somlyóra, az akkori Kraszna vármegye székhelyére.

Egy napon csak irás jő Ippre, hogy menjenek be Szilágy-Somlyóra, mert ott van a kis harang és vigyék haza. A egyházközség akkori patronusa Bydeskuty Antal uram — egyenes lezármazottja a fennebb említett Ippi és Bydeskuty családnak — röktön embert küldött a harang után Szilágy-Somlyóra. A harangok a somlyói gör. kath. vikarius felügyelete alatt állottak. A vikariust, ki később balázsfalvi érsek is lett, Sulutzunak hívták.

A Bydeskuty uram embere jelentkezett is Sulutzu urnál, de eredménytelenül. Azt felelte neki

redés jelszava volt ez, mely »oly megragadóan, oly nagyszerűen nyilatkozott a durva hatalommal szemben.« Az isteni erő, az igazságnak isteni ereje tört ki Lutherből lánglelkedéssel; az az erő, mely Krisztus isteni szellemének diadalmat adott a pogányság felett.

Az igazságnak isteni ereje, melyet elfojtani erőszakkal egyideig igen, de megölni nem lehet, ragadta meg Svájc egyik papját: Zwingli Ulrikot is ki már 1516-ban »elkezdett a búcsujárás s Mária bálványozása ellen nyilvánosan szónokolni, hirdetvén a népnek, hogy Krisztus az egyedüli körbenjáró Isten és emberek között és nem Mária.«

Luther és Zwingli eszméi rövid idő alatt bejárták e vén Európát s áthatottak magyar hazánkba is« a szabad szellemű ifjuság csaknem mindenütt sorakozott a reformáció lobogója alá. Szerzetesek, papok, tanárok megragadtattak ama lélek által, mely felkeltette Krisztus Urunk és apostolainak az egyház hajójában elaltatott szellemét. Sőt megragadta Istennek lelke a szerencsétlen II-ik Lajos király nejét: Máriát is »ki ugyan a kath. vallásban maradt, de a reformációnak mindvégig pártolója, védelmezője volt.«

A reformáció gyors elterjedése hazánkban felébresztette a kath. főpapok féltékenységét, bossuját »fényes tekintélyes állásuk, egyházi s világi hatalmuk, gazdag jövedelmük meglévén támadva a reformáció által — ez is elég ok volt arra, hogy az új eszmék elnyomása végett a legnagyobb tevékenységre ösztönöztessenek.«

Befolyásuk alatt az 1523-iki budai országgyűlés kegyetlen végzést hozott a reformáció ellen: »A lutheránusok és pártfogóik mint nyil-

a vikárius, hogy a harangot nem adhatja ki, mert az oláh harang. Az az Ippi Bertalan, a ki öntette, oláh ember volt.

Ezzel a válasszal haza megy a küldöncz és jelentést tesz urának.

Bydeskuty Antal uramnak se kellett több. Röktön fogatott és Szilágy-Somlyón termelt a kerületi főnöknél, kitől az értesítést kapta volt az átvételre. Elmondja, hogy a vikárius nem akarja kiadni a harangot. Aztán szembesültek a vikáriussal.

De, a vikarius akkor is azt mondotta, hogy igenis Ippi Bertalan oláh volt.

— Mit beszél Tisztelendőséged, pattant föl mérgesen Bydeskuty Antal uram, azt meri mondani, hogy az én őszám oláh volt?

— Talán szégyenlené a nagyságos ur, ha ősei oláhok lettek volna?

— Nem is tartanám dicsőségemnek, feleli méltóságteljesen Bydeskuty uram. Az én őseim magyarok voltak. Az vagyok én is, s az is akarok maradni. A harang pedig a *miénk!*

A kerületi főnök látva, hogy a vikáriusnak nincs igaza, kiadatta a harangot. Bydeskuty uram pedig nagy örömmel szálította haza s maig is ércz nyelvél hívogatja az élőket és siratgatja a holtakat.

Vajda Ferencz.

vános eretnekek s a boldogságos Szüz ellenségei fejevétel s jószágkobjással büntetessenek.« »Az 1525-iki rákosi országgyűlés még kegyetlenebbül rendelkezett, hogy minden lutheránus az országból kiirtassék és bárhol találtak, nemcsak az egyházi de a világi személyek által is bátran elfogatassanak és megégettessenek.« E törvények alapján végezték ki György budai könyvárúst lutheri könyvek árulásáért azonban a mohácsi vész miatt nem járhattak el akkor többé ily embertelenül.

De megkezdődtek az üldözések oly kitarással s kegyetlenséggel, a minővel Néró, Domicián s Gelérius kegyetlen római császárok harcoltak Krisztus követői ellen. Hallgassátok csak szeretteim a történetet!

Statilius dalmát származású, gyulafehérvári püspök, aljas kegyetlenségekkel kizozta azokat, kik a bőjt, mise és szentek imádása ellen prédikáltak! Martinuzzi György égetéssel akarta a reformációt hódításaiban feltartóztatni, Szalaházy Tamás egri püspök Kassán s vidékén bilincsbe verette a protestáns papokat, Krisztus evangéliumának prédikálása miatt. De hasztalanul küzdöttek a főpapok, sőt maguk a királyok, Szapolyai és Ferdinánd is a reformáció ellen: a szellemet bilincsbe verni egy ideig igen, de porrá égetni nem lehetett. A reformáció bajnokainak ajkairól égre szálló lelkesítő szavak még a nemesebb lelkű katolikus főpapokat is megnyerték. Podmaniczky István nyitrai püspök, Thurzó Ferencz előbb szintén nyitrai Kecheti Márton veszprémi püspökök, Horváth János és Bebek Imre prépostok s Dudich Imre pécsi püspök a reformáció híveinek vallották magukat.

A szabadságnak, a felvilágosodásnak e szelme a reformációt üldöző I. Ferdinánd király fiát Miksát is megragadta; 1560-ban így irt Frigyes pfalci fejedelemnek: »én az ágostai vallástételben foglalt tudományt ismerem igaznak és keresztyén vallásnak.« »A vallásügyeket — így szól egy másik levelében — nem lehet karddal eldönteni; Krisztus és az apostalok másként tanítottak. Az ő kardjuk volt a nyelv, a tanítás, az istenigéje, a keresztyéni élet. A fejedelem nem követ el nagyobb gonosszágot, mintha alattvalóinak lelki ismerete felett akar zsarnokoskodni.« Így nyilatkozott Miksa a felvilágosult, nemeslelkű király és nyilatkozataival összhangzóak voltak tettei is. A kath. főpapoknak megtiltotta, hogy a reformáció ellen erőszakot alkalmazzanak. Uralkodása alatt a reformáció hazánkban virágzásának tetőpontján állott. »Szentiványi Márton jezsuita szerzetes Miksa király halálakor azt írta, hogy az egész országban már csak 3 katolikus mágnás volt, a nemesek közt pedig alig volt egy is található« a földmivelő nép a megtisztított tudomány szerint hitt az Ur Jézus Krisztusban s kereste üdvösségét; oly szeliden, oly nemesen viselte magát Miksa király 1564-től 1576-ig terjedő uralkodása alatt a reformáció iránt, mint Tiberius római császár a keresztyénekkal szemben Krisztus Urunk idejében. Ez időben mondták ki az anyaországtól elszakadt Erdélyben az 1557-iki tordai országgyűlésen János Zsigmond fejedelem alatt, hogy

»kiki kényszerítés nélkül azon vallást vegye be, melyet akar.« Ezért nevezték Erdélyt »a vallásszabadság (classicus) földjének.« Ez volt a reformáció hazánkban való megalapításának korszaka.

Incze Lajos.

(Folyt. köv.)

Isten igéje.

— A keresztyén bölcsességről. —

Jakab 3. 13 - 18.

»Kicsoda ti köztetek bölcs és tudós?« Mússa meg az ő jó életéből az ő cselekedetét, bölcseségnek szelidségével.«

Kicsoda ti köztetek bölcs? Oh mily sokan állnak készen a felelettel: Én vagyok, én is bölcs vagyok. — De ha közelebbről megvizsgáljuk a dolgot, arra a szájalmas tapasztalatra jutunk, hogy éppen azok, a kik bölcseségnek tartják magukat, — állanak legtávolabb a bölcseségtől és okosságtól.

Ha az iskolában kérdezik: Ki tudja ezt? — a kis kezek vigan emelkednek felfelé s kész a felelet: Én tudom, én tudom. — De ha a tanító mélyebben kérdezősködik, akkor kitűnik, hogy az egyik nem értette meg jól a kérdést, a másik pedig gondatlanul kiáltotta a többiek után, hogy ő is tudja a kérdést.

Erre a kérdésre is: Kicsoda ti köztetek bölcs és tudós? Kész a felelet a világ nagy gyermekeinél. Mindenki magát tartja bölcsnek és okosnak. Az üzletember hivatkozik az ő sokféle vállalatára és önmagát tartja a legbölcsőbbnek. A tudós hivatkozik az ő tudományára, melyet nagy fáradtsággal gyűjtött össze s magát tartja a legokosabbnak. De ha megjelenék köztük a nagy Mester s egyenként megvizsgálná Jézus az ő bölcsességüket, éppen oly rosszul járnának, mint a hogy járt Nikodemus, amaz éjjeli beszélgetés alkalmával.

Hogy tehát helyes feleletet adhassunk az előbbi kérdésre, e kettőt kell megvizsgálunk. 1. Honnan való a mi bölcsességünk? 2. Miben mutatkozik a mi bölcsességünk?

I.

Honnan való a te bölcsességed? Kitől tanultál? Ki volt a te mestered? Melyik egyetemen végeztél? Melyik mester lábánál ülve gyűjtötted a tudományt? Ez fontos kérdés még akkor is, ha az egyszerű mesterember ügyességét akarjuk megítélni. Így a bölcsességnél is, mely Isten előtt kedves, az a kérdés merül fel, hogy honnan vette az eredetét. Alólról való a te bölcsességed, vagy felülről való? Azt kell vizsgálnunk, hogy földi a mi bölcsességünk? Csak a földi dolgokra vonatkozik az? Csak a világi dolgokra terjeszti ki figyelmét?

Ezer és ezer ember van, a ki nem ismer más bölcsességet, nem becsül más bölcsességet, mint a mi a földdel van összekötve. A ki a mesterségét jól érti, a ki az élet különböző viszonyai közt megállja helyét, a ki más emberek gyenge-

ségét ügyesen feltudja használni, azt az életben okos fejűnek, szemesnek tartják, Jézus is adott nekünk egy ilyen példaképet az okos sáfárban.

Mi nem bántjuk ezt a földi bölcsességét, az úgy is csak addig tart, míg e földi életben vagyunk, aztán vége van, megszűnik, mert csak földi dolgokkal volt összekötve. De ehhez a földi bölcsességhez az a másik bölcsesség, a mely onnan felülről, a melyből való úgy hasonlít, mint egy királyleány hasonlít a közönséges szolgálóhoz. Igen az a bölcsesség, a melyet Salamon király is dicsért az ő bölcsesség könyvében, az a bölcsesség, a mely szárnyakon járja be a látható és láthatatlan világot, ez amelyből való bölcsesség, a mely arany koronával ül Isten trónja mellett, ez úgy hasonlít a földi bölcsességhez, mint a hogy az Isten által megvilágosított próféta hasonlít a földi számlásban jártas emberhez.

Erre a kérdésre: Kicsoda bölcs ti köztetek? Nem elég az a válasz, hogy az, a ki földi dolgokban. A gőz és vilány ezer csodát mutat fel. De vajon bol-dogabb-e az ember, mint volt azelőtt? Bol-dogítja, üdvözíti az embert ez a földi bölcsesség? Az emberi szellemnek minden munkáján ott van a tökéletlenség bélyege, a gyarlóság jele. Ezért vitatkoznak annyit a tudósok is, a kik földi tudásban gyönyörködnek. Mindenik csak saját szemüvegén nézi a világot s magát tartja bölcsnek. Minél alapsabban vizsgáljuk e földi élet talányait, annál inkább rájövünk, hogy Szokratesznek volt igaza, a ki bevallotta: Az én egyetlen bölcsességem ez: Tudom azt, hogy semmit se tudok. Vajjon, a mit bölcs Salamon mondott: Megakartam ismerni a bölcsességet és okosságot, de látom, hogy minden hiábavaló e nap alatt. (1—17. 18.)

Igen a felülről jövő bölcsesség az igazi. A külső világosság is a magasságból jó ide, nem pedig erről a szegény sötét földről árad szét. A naptól jó minden külső fény. Az igazság fénye is felülről jó a szegény emberi szivbe, Istentől, a mi központi napunktól. Ha tudvágyó szivvel hallgatjuk Jézust, miként Mária vagy az a másik

szamariabeli nő, akkor kapunk fejülről való bölcsességet.

II

Miben nyilatkozik ez? Kicsoda bölcs ti köztetek? Mutassa meg jó életével az ő bölcsességét. Ez az igazi jel. Nemcsak a fejet világosítja meg, hanem felmelegíti a szívet s átjárja az egész életet. Tehát öszhangban kell lenni a tudásnak az étellel. A milyen a szó, legyen olyan a tett. A milyen a beszéd, legyen olyan az életmód is.

Mert az alólól jövő földi bölcsesség vakmerő kézzel nyul a tiltott gyümölcs után és széttépi a fegyelemnek és szeméremnek fátyolát durva kezével. De a fejülről jövő bölcsesség olyan, mint a galamb, nincs benne hamisság. A felülről jövő bölcsesség alázatos is. Mert tudja azt, hogy, még mennyit kell tanulnia. Nem szégyeli a kisebbektől, az alacsonyabbaktól való tanulást. Sőt még az ellenség szájából hallottat is saját okulására saját javulására fordítja. Milyen nyílt a tekintete annak a bölcsességnek, a mely a jót, az igazat másoknál is megtalálja és elfogadja.

Bár uralkodna ez a menyői bölcsesség a mi hazánkban, a mi tanácskozásunkban, a tudományban és az életben egyaránt.

Király Béla.

BUDDHA TORONY.

Hazai krónika

— 1905. nov. 9. —

A hét története. Az elmúlt hét elég gazdag volt politikai eseményekben. Látszólag egyik sem vitte előre az országos válság megoldását. Csendesen azonban, lehet, mindenik hozzájárult.

Fejérváry két miniszter társával Bécsben volt. Jelentést tett a királynak, s egyidejűleg az osztrák miniszterekkel tanácskoztak a katonai jelvény és czimer kérdésében. Azt határozták, hogy egy bizottságot fognak kiküldeni javaslat tételre.

Lukács György és Vörös László miniszterek

programbeszédet tartottak Budapest II. és III. kerületében. Gazdag programot adott mind a kettő. Egyszersmint azt is kilátásba helyezték, hogy nemsokára új választások fognak lenni. A miniszterekkel szemben az ellenzék is állított jelöltet.

Pécsen nagy ellenzéki pártalakuló gyűlés volt. *Apponyi* és *Wlassics* Gyula volt miniszter számos ellenzéki képviselő jelenlétében szervezték az ellenzéki pártot. Azon alkalomra tizezer nemzetközi szocialista gyűlt össze és meghajigálták a magyar ellenzéki polgárokat, kik szintén igen nagy számban jelentek meg. Erre nagy kavardás támadt. Egy szocialista meglötte Kovács István nevű szabó mestert, a ki szörnyet halt. A gyűlést azért óriási közönség jelenlétében megtartották.

A *budapesti egyetemi hallgatók* azt kívánták a rektortól, hogy tiltsa ki az egyetemről azon egyetemi hallgatókat, kik a nemzetközi szocialistákkal barátkoznak. A rektor nem tett eleget a kérésnek, miért az ifjuság zajongni kezdett. Az egyetemi tanács bezárta az egyetemet és az ifjuság vezérének Melha Ármándot, kizárták az egyetemről.

Pártegyesülésről beszélnek a lapok. A régi szabadelvűpárt most három részre van oszolva. Egyik rész vezére gróf *Andrássy* Gyula. Ezt a csoportot *dissidenseknek* hívják. A másik rész vezére *Nagy Ferencz* volt államtitkár. Ezek az új *dissidensek*, kik később váltak ki a szabadelvűpártból. A harmadik rész még mindig *Tiszát* vallja vezérének. Most folynak a tanácskozások, hogy a két dissidens párt egyesüljön. Mindkettő 67-es alapon áll, s így az egyesülés nem jár nagy akadálylyal. Beszélnek arról is, hogy az összes 67-es alapon állók egyesüljenek, tehát *Tiszák* is csatlakozzanak a nemzeti jogokat sürgető 67-esekhez. Ez azonban még nincs előkészítve.

Az új főispánokra szomorú napok járnak. Csendőri és katonai fedezet mellett tehetik le az esküt — pokoli zajban. Udvarhelymegye főispánjának beigtatását megobstruálta az ellenzék. Reggel tiztől este fél kilenczig folytonosan beszéltek. Akkor olvasták fel a királyi kinevezést. *Ugron János* főispán rettentő lármában mondta el az esküt. — *Kassán* *Pongrácz* főispán a felfüggesztett polgármester és főjegyző előtt tette le az esküt a gyűlés bezárása után.

Krónikás

Egyházi élet.

Az egyetemes konvent nov. 7 és következő napjain gyűlést tartott Budapesten. Ennek a gyűlésnek legfőbb tárgyát a zsinati törvényjavaslat megvitatása képezte. Ezek között szóba került az *istentisztelet egységesítéséről* szóló javaslat is. Az egyes egyházkerületek annyira ragaszkodtak a meglévő rendtartási szabályokhoz, hogy a miatt

nem sikerült a konventnek egységes megálapodásra jutni. Így aztán elhatározták, hogy készítsenek egy *Agendás könyvet*, melynek alapján elő lehessen készíteni az egységes istentiszteleti rendtartást.

A debreczeni protestáns egyetemet nem állítják most fel, mert a meglévő alapok nem nyújtnak elegendő fedezetet. Elhatározták azonban, hogy *Kálvin* 400. százados születési évfordulójára, a mi 1909-ben lesz: Budapesten Kálvineumot létesítenek.

Ugyancsak elfogadták a lelkészi nyugdíjintézet felállítására vonatkozó javaslatot is. A tervezet szerint az állandó nyugdíjra csak 10 éves évi szolgálattal rendelkező lelkészek tarthatnak igényt. Tíz évi szolgálat után 40 százalék a nyugdíj, azután évi 2 százalékkal nő a nyugdíj összege, mely negyven év után a teljes fizetés összegét éri el, de 4000 koronánál több nem lehet. A nyugdíj-jogosultságot megállapítja: a) rokkanság, b) 40 évi szolgálati, vagy 70. életév, c) bírósági döntés, mely a munkaképtelenséget konstatálja. A nyugdíj-összeg megállapítását illető felebezések fölött a konvent teljes ülése dönt. A 10 éven aluli szolgálattal bíró tagok csak végkielégítésre tarthatnak igényt és pedig öt éven aluli szolgálat esetén beszámítható fizetésének egy évi, öt éven felüli 2 évi összegéhez formálhat jogot. Az özvegyek és árvák öt évi tagdíj és belépési járulék befizetés után egyenlő összegű járulékra tarthatnak igényt. Az özvegyi járulék 500 koronában állapítatik meg. Az apátlan árvák fejenként évi 100, teljes árvák évi 150 koronát kapnak neveltetési költség czímen; egy család árvái azonban 600 koronánál több összegre igényt nem tarthatnak. A javaslat további része az intézet alapját és jövedelmi forrásait mutatja ki. 1. Belépési járulék (az árva- és gyámintézeti 10 százalék járulék beszámításával) az évi jövedelem 33 százaléka; 2. évi járulék a jövedelem 3.5 százaléka; 3. egyházak a lelkészi kántortanítói fizetések 2 százalékát fizetik be; 4. az özvegy- és gyámintézet eddigi tőkéje és jövedelme, adományok, az elnyerendő államsegély. Az intézetnek a papokon kívül tagjai lehetnek a kántorok és hitóktatok is.

A nagyfontosságú javaslatot lapunk első helyén méltatjuk.

A parokhiáról.

— A gyónás. —

Kurátor. Tiszteletes Uram! Keresztes komám nagyon megtámadott a minap, hogy a mi vallásunk nem jó vallás, mert mi soha se gyónunk. Már pedig, úgy mond, az igaz keresztyén embernek megkell gyónni, hogy a pap feloldozza a bűneit. A református vallás pedig erről semmit sem szól. No, mondok neki, még a biblia sem szól semmit, azért hallgat arról a református vallás is. De, a komám csak erősködött, hogy a gyónást az Ur Jézus rendelte. Arra kérem tehát,

tiszteletes uramot: Mondja meg, mit tanít a biblia a gyónás felől?

Pap. Igen könnyen felelhetek, a kurátor uram kérdésére, mert a bibliában az Ur Jézus sehol sem tanít a gyónásról. Magok a pápista papok sem találnak megfelelő bibliai helyet, melyből kimagyarázhatnák a gyónást. Így tehát Jézusnak a kulcsokról mondott szavaira (Máth. XVI. 19. XVIII. 15—18.) erőszakolják a gyónást. Hogy mennyire erőszakolt dolog, kitűnik abból is, hogy Jézus életében és az első keresztyének idejében semmit sem tudtak a gyónásról. Ezt maga a pápáság találta ki, hogy ezáltal a nép felett nagyobb hatalma legyen.

Kurátor. Ha Jézus életében nem gyóntak, mikor kezdődött meg a gyónás?

Pap. A fülbegyónás, melyet ma a katolikus egyházban gyakorolnak, csak 1215-ben állapított meg a lateráni zsinaton. Addig nem volt kötelező a gyónás az egyházban. Akkor kimondták, hogy a ki évenként leglább egyszer meg nem gyónik: kizárható az egyházból és a temetés is megtagadható. Tehát a kötelező gyónást nem az Ur Jézus, hanem a papok találták ki.

Kurátor. Mi legyen tehát a pápista papok feladata a gyónásnál?

Pap. Az, hogy meghallgatják a gyónó bűneit. Sőt maguk is kikérdezik azok felül. Aztán büntetést szabnak ki és míg a bűn alól valakit fel nem oldoznak: addig nincs bűnbocsánat. Látható tehát, hogy az Isten dolgába szólnak bele, mert Isten addig nem adhat bocsánatot, míg ők arra nem ajánlják.

Kurátor. No, ez egy kicsit mégis furcsa dolog, hogy az Isten csak a papok ajánlata után adjon bűnbocsánatot.

Pap. Látja, ez magában véve is elég volna, hogy a református egyház mellőzze a gyónást, de mellőzzük azért is, mert maguk a papok is gyarló, bűnös emberek lévén, — sem maguknak, sem másnak nem adhatnak bűnbocsánatot. Mellőzzük továbbá azért, mert Jézus tanítása szerint, egyedül csak a jó Isten adhat bűnbocsánatot. Tehát csupán előtte kell feltárni szívünk titkait. A papok amugy sem tudják, hogy elmondunk-e nekik mindent, vagy nem. Így tehát a gyónás nem lehet tökéletes eszköz a bűnbocsánatra. Ennyi, amit röviden elmondhatunk a gyónásról.

Kurátor. Köszönöm, éppen elég, hogy majd elmondjam Keresztes komámnak. *Paulus.*

Hasznos tudnivalók.

Hizósértések étvágyát javítani. Megesik olykor, hogy a hizóba fogott sertések elvesztik étvágyukat s annak következtében soványodnak; hogy ez ne történjék, adjunk nekik mindennap két összemarék zabot, egynek-egynek, mit a következő módon készítünk el: Annyi zabot, a

mennyi két napra szükséges, rétegenként kell fazékba vagy dézsába rakni, minden réteget sóval behinteni és annyi langyos vizet ráönteni, hogy a zabot elborítsa. Minthogy azonban a zab a vízben megdagad, az edényt nem kell egészen megtölteni; 24 óra alatt kell ezen besózott zabból minden sertésnek két marékkal adni naponta, akkor az egész hizlalási idő alatt mindig jó étvágyal esznek, bármit adnak elébük. Minden héten egyszer lehet a zab közé antimoniumot is keverni, még pedig minden sertésre egy-egy késhegynyi számítva.

Mai képünkhöz.

Olvasóink első tekintetre, aligha észreveszik, hogy mai képünk egy tornyot ábrázol. Pedig az a kép *Buddha tornyát* mutatja Hátsó Indiában, Birma tartományban. Az a két gömb alak: két hatalmas sziklatömeg, mely csodás alkotánál fogva, éppen alkalmas arra, hogy ahoz vallásos hagyományok fűződjenek. A buddhista hagyomány szerint. Buddha, lábnymoi láthatók ma is a sziklán, mert mielőtt menybe ment volna, ott járt és a szakálát ama kis toronyba rejtette el. Természetes, hogy a csudás torony a tudatlan, babonás nép bucsújáró helyét képezi.

Vegyes hírek.

Budapest népessége vallás szerint A legutóbb tartott népszámlálás eredményeit a fővárosi statisztikai hivatal csak mostanában dolgozta föl részletesen, s a könyvet, melyben beszámol, most adta ki. Ebből a munkából tudjuk meg teljes hitelességgel, hogy Budapesten milyen vallásfelekezetekhez tartoznak a lakosok és hogy milyen számarányban. A magyar fővárosban természetesen a római katolikusok vannak legtöbben, a kiknek száma 427,112. Másodsorban az izraeliták következnek, a kik 166,198-an vannak. A harmadik helyet a reformátusok szállják meg. Ezek száma 62,827. Negyedik helyet a 37,170 luteránus foglalja el. Ha ezekkel végeztünk, a nagy számok is véget érnek. A többiről a következő kimutatást adhatjuk. Van Budapesten görögkeleti 3201, görögkatolikus 5386, örménykatolikus 11, unitárius 983, baptista 222, anglikán 63. nazarénus 7, methodista 1, mohamedán 6, bramáhn 1, felekezetenkívüli 117 továbbá ismeretlen vallásu 133. A Budapesten lakó különféle vallásuak közül az utóbbi évtizedekben zsidók szaporodtak leginkább. 1870-ben a számuk 44,890 volt. 1881-ben már 70,227-re emelkedett. Tíz év múlva, vagyis 1891-ben már 102,337-en voltak, hogy 1901-ben 166,198 legyen a számuk. Nem érdektelen felemlíteni, hogy a míg a keresztyének száma részben bevándorlás által szaporodott, addig a zsidók szá-

mának növekedése a természetes szaporodásra vezethető vissza. Perczenteiben kifejezve a természetes szaporodás a katolikusoknál 12,4, a luteránusoknál 14,8, a reformátusoknál 16,8, a zsidóknál pedig 19% volt.

Alfonz spanyol király látogatása a múlt hét elején megtörtént Bécsben. Az osztrák császár igen szívesen fogadta királyi vendégét, tiszteletére ebédet adott. Az uralkodók kölcsönösen felköszöntötték egymást. Alfonz király különösen hangsúlyozta, hogy gyermekkorától mennyire szereti Ferencz Józsefet. Fejérváry, Lányi, Kristóffy miniszterek is megjelentek a spanyol király előtt.

A Mollináry ezred új tulajdonosa. Alfonz spanyol királyt, Ófelsége Ferencz József a magyarországi 38. gyalogezred tulajdonosává nevezte ki. Ennek az ezrednek 1867-től 1904-ig Mollináry Antal tábornagy volt a tulajdonosa s ennek halála óta az ezredtulajdonosi méltóság üresedésben van. Alfonz király atyja a 94. gyalogezred tulajdonosa volt. Budapestről a 38. ezrednek egy küldöttsége ment Bécsbe, hogy Alfonz királynak átadja az ezred szerencsekivánatait.

A zilahi adóhivatal betörőjét elfogták. Az idén január 30-án történt, hogy a zilahi adóhivatalba betörték s fél millió korona értékű papírt és takarékbetétet raboltak el. A múlt héten Hamburgban a Transylvánia hajón, mikor az New-Yorkba készült indulni, a vámvizsgálatkor egy utasra akadtak a fedélközön, a kinek nem voltak okmányai. Megmotozásokor találtak nála 13500 korona értékű osztrák-magyar bankrészvényt és egyéb értékpapírokat. Az illető utas azt mondta, Niederberg Ignácznak hívják, novo-vieliczka-i születésű, 35 éves s legutóbb Bécsben évjáraadékból élt. Az értékpapírokról azt állította, hogy azokat egy ismeretlen embertől vásárolta 1200 koronán s New-Yorkban el akarta adni azokat. A hamburgi rendőrség letartóztatta a gyanús utast és értesítette a bécsi rendőrséget, a mely már kiküldte, hogy az értékpapírok a zilahi adóhivatalból tűntek el a betöréskor. A bécsi rendőrség értesítette erről a hamburgi rendőrséget és a zilahi ügyészséget.

Kossuth Lajos hintója. A titeli választókerület függetlenségi és 48-as párti képviselő-jelöltje, Jovánovits József választási körútjában érdekes felfedezésre bukkant. Megtudta ugyanis, hogy az a hintó, a melyen Kossuth Lajos a szabadságharc leveretése után Kalmegdánból Szófiáig utazott, a szerbiai Paratyin községben Krisztics Natália urasszony birtokában van. A történelmi nevezetességű kocsit jó lenne megszerezni.

Hetvenmillió örökség. Weiszberger Béla dr. fővárosi ügyvédet érte az óriási szerencse, hogy egy hatvan év előtt Amerikába kivándorolt nagybátyjától hetvenmillió dollárt örökölt. Weiszberger Lipót az amerikaivá lett nagybácsi másfél évvel ezelőtt hunyt el Amerikában, mint nagy gyártelepek tulajdonosa, örökösök hátrahagyása nélkül. Az amerikai hatóságok megindították a nyomozást a nem jelentkező rokonok után s a nyomok Magyarországra, Nagy-Abony községébe

vezettek. Erre a »Budapesti Közlöny«-ben hivatalos hír jelent meg, mely jelentkezésre szólítja fel a nagyabonyi Weiszberger rokonait. Weiszberger dr. véletlenül bukkant a hírre s azonnal kérdést intézett a bécsi amerikai konzulátushoz, honnan kedvező választ kapott. Az örökség ügyének lebonyolítására a szerencsés ügyvéd Amerikába utazik.

Öt napig aludt. Az államkór érdekes esete történt Törökkanizsán. *Molnár Zoltán* főszolgabírónál alkalmazott *Szmettanay Margit* nevű nevelőnő a múlt hét végén hirtelen álomba merült. Eleinte nem tulajdonították a dolognak nagyobb jelentőségét, mivel azt hitték, hogy muló rosszullét okozza a bágyadságot, azonban a leány 24 óráig aludt s még mindig nem tudták felébreszteni. Az orvos államkórt észlelt a betegen s a még mindig alvó leányt beszállította a kórházba. Itt öt napig aludt a beteg, miközben mesterséges uton táplálták. Hatodnapra felébredt hosszú álmából s ekkor tudták meg, hogy a leány már egy ízben szenvedett ebben a betegségben fiatalabb korában, amikor 21 napig aludt. A hosszú alvás a beteget annyira kimerítette, hogy még mindig orvosi kezelés alatt áll.

A királygyilkos tiszték visszavonulása. Sándor király gyilkosait két évi kitüntető figyelemesség után rábirta Péter szerb király, hogy vonuljanak vissza az udvari élettől. A királygyilkos tiszték Alexis alezredes elnöklete alatt el is határozták a visszavonulást és kétségtelen, hogy ez által lehetővé tették Péternek az uralkodást. Most, hogy az összesküvő tiszték eltűnnek a belgrádi udvarból, Anglia ismét visszaállítja a diplomáciai összeköttetést Szerbiával, a többi hatalmaknak és főképp Ausztria-Magyarországnak a magatartása is barátságosabb lesz. Ezzel pedig megvalósul Péter királynak az a régi kívánsága, hogy az európai udvarok elfogadják. Szerb udvari körökben, mint pozitívumot beszélnek, hogy Péter király első látogatása a bécsi udvarnál lesz és ez a látogatás már legközelebb megtörténik.

Tizenhárom éves gyilkos. Magyarkanizsán történt, hogy Fehér Antal földhirtokos husz éves leánya, valami miatt megszidta Milanov Zsivkó 12 éves béresgyereket. Erre ez felkapta a folyosó falán függő fegyvert, hirtelen megtöltötte és mielőtt a lány elszaladhatott volna, rálőtt, a leány nyomban meghalt; a golyó a tüdejét furta keresztül.

Gabonapiacz Budapesten.

Buza:	100 kilónkint	16 k. 60 f. — 17 k. 85 f.
Rozs:	»	13 k. 30 f. — 13 k. 65 f.
Árpa:	»	14 k. 30 f. — 15 k. 34 f.
Törökbuza:	»	17 k. 10 f. — 17 k. 20 f.
Zab:	»	14 k. 17 f. — 00 k. — f.

4/3